

**Препоръка CM/Rec(2008)11
на Комитета на министрите на държавите-членки
относно европейските правила за малолетни и непълнолетни правонарушители,
подлежащи на санкции или мерки**

*(Приета от Комитета на министрите на 5 ноември 2008 г.,
на 1040-то заседание на заместник-министрите*

Комитетът на министрите, съгласно условията на чл. 15. б от Статута на Съвета на Европа,

Като има предвид, че целта на Съвета на Европа е да постигне по-голямо единство между своите членове, по-специално чрез хармонизиране на законите по въпроси от общ интерес;

Като се позовава по-специално на:

- на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (ETS № 5) и съдебната практика на Европейския съд по правата на човека;
- на Европейската конвенция за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отнасяне или наказание (ETS № 126) и на работата на комитета, натоварен с нейното изпълнение;
- на Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на детето;

Като има предвид:

- Препоръка [Rec\(2006\)2](#) относно Европейските правила за затворите;
- Препоръка [Rec\(2005\)5](#) относно правата на деца, живеещи в домове за настаняване;
- Препоръка [Rec\(2004\)10](#) относно защитата на човешките права и достойнството на лицата с психични разстройства;
- Препоръка [Rec\(2003\)20](#) относно нови начини за справяне с престъпността сред малолетните и непълнолетните и ролята на правосъдието;
- Препоръка № R (97) 12 относно служителите, ангажирани с изпълнението на санкции и мерки;
- Препоръка № R (92) 16 относно Европейските правила за обществени санкции и мерки;

Препоръка № R (87)20 относно обществените реакции спрямо престъпността сред непълнолетните;

Като взе под внимание:

- Насоките на ООН за превенция на противообществените прояви (Насоките от Риад);

- Минималните стандартни правила на Организацията на обединените нации за администриране на младежкото правосъдие (Пекински правила);
- Минималните стандартни правила на Организацията на обединените нации относно мерки, несвързани с лишаване от свобода (Токийски правила);
- Правилата на Организацията на обединените нации за закрила на непълнолетните, лишени от свобода (Правилата от Хавана)

Като взе предвид заключителната декларация и плана за действие, приети на Третата среща на върха на държавните и правителствени ръководители на Съвета на Европа (Варшава, Полша, 16-17 май 2005 г.), и по-специално част III. 2 на плана за действие, озаглавен "Да изградим Европа за децата", както и като взе предвид Резолюция № 2, приета на 28-ата Конференция на европейските министри на правосъдието (Лансароте, Испания, 25-26 октомври 2007 г.);

Като има предвид, че следователно са необходими общи действия на европейско равнище с цел по-добра защита на правата и благосъстоянието на младежите, които влизат в конфликт със закона и за разработване на правосъдна система за деца в своите държави-членки;

Като има предвид, че в това отношение е важно, че държавите-членки на Съвета на Европа продължават да подобряват, актуализират и спазват общи принципи по отношение на своите политики и практики относно националното правосъдие за непълнолетни и работят за засилване на международното сътрудничество в тази област,

Препоръчва на правителствата на държавите-членки:

- да се ръководят в своето законодателство, политики и практики от правилата, съдържащи се в приложението към настоящата препоръка;
- да гарантират, че тази препоръка и придружаващите я коментари са преведени и разпространявани възможно най-широко и по-конкретно между съдебните власти и полицията; службите, натоварени с изпълнението на наказания и мерки, насочени към непълнолетни правонарушители; институциите за лишаване от свобода, службите за социално подпомагане и институциите за психично здраве, в които са настанени малолетни и непълнолетни правонарушители и техните служители, както и на медиите и широката общественост.

Приложение към Препоръка CM/Rec(2008)11

Европейски правила за малолетни и непълнолетни правонарушители, подлежащи на санкции или мерки

Целта на настоящите правила е да отстояват правата и безопасността на малолетни и непълнолетни правонарушители, подлежащи на санкции или мерки и насърчаване на тяхното физическо, психическо и социално благополучие, когато са подложени на обществени санкции или мерки или всяка друга форма на лишаване от свобода.

Нищо в тези правила не трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска прилагането на други съответни международни инструменти и стандарти за правата на човека, които са по-благоприятни за гарантиране на правата, грижата и защита на младежите. Освен това, разпоредбите на Препоръка [Rec\(2006\)2](#) относно Европейските правила за затворите и Препоръка № R (92) 16 относно Европейските правила за обществени санкции и мерки следва да бъдат прилагани в полза на малолетни и непълнолетни правонарушители, доколкото те не са в конфликт с тези правила.

Част I - Основни принципи, обхват и определения

A. Основни принципи

1. Малолетните и непълнолетни правонарушители, подлежащи на санкции или мерки, трябва да бъдат третирани при зачитане на човешките им права.
2. Санкциите или мерките, които могат да бъдат наложени на непълнолетните, както и начина на прилагането им, се определят от закона и въз основа на принципите на социалната интеграция и образование и с оглед предотвратяване на повторно извършване на престъпление.
3. Санкциите и мерките се налагат от съд, или ако са наложени от друго законово признат орган, те следва да подлежат на незабавен съдебен контрол. Те трябва да са определени и наложени за минималния необходим период и само за законни цели.
4. Минималната възраст за налагане на санкции или мерки, в резултат на извършването на престъпление, не трябва да бъде твърде ниска и се определя със закон.
5. Налагането и прилагането на санкции или мерки трябва да се основава на най-добрите интереси на малолетните и непълнолетните правонарушители, да са ограничени от тежестта на извършените престъпления (принцип на пропорционалност), като се вземе предвид тяхната възраст, физическо и психично здраве, развитие, капацитет и лични обстоятелства (принцип на индивидуализация), които се констатира, когато е необходимо, чрез психологически, психични или социални доклади.
6. С цел да се адаптира прилагането на санкции и мерки към конкретните обстоятелства на всеки отделен случай, органите, които отговарят за изпълнението, трябва да разполагат с достатъчна степен на свобода на действие без това да доведе до тежко неравностойно третиране.
7. Санкциите и мерките не трябва да бъдат опозоряващи или унижителни за непълнолетните, към които се прилагат.
8. Санкции или мерки не следва да се прилагат по такъв начин, който утежнява техния болезнен характер или представлява неправомерен риск от физическо или психическо увреждане.
9. Санкции или мерки трябва да бъдат прилагани без неоправдано забавяне и само до съответната степен и за необходимия период (принцип на минимална интервенция).

10. Лишаването от свобода на непълнолетни лица трябва да бъде крайна мярка и да бъде наложена и реализирана за възможно най-кратък срок. Трябва да бъдат предприети специални усилия, за да се избегне предварителното задържане.

11. Санкциите или мерките следва да се налагат и изпълняват без всякаква дискриминация, основана на пол, раса, цвят на кожата, език, религия, сексуална ориентация, политически и други убеждения, национален или социален произход, принадлежност към национално малцинство, , имуществено състояние, рождено състояние или друг признак (принцип на недопускане на дискриминация).

12. Медиацията или други възстановителни мерки трябва да бъдат насърчавани на всички етапи от работата с непълнолетни.

13. Всяка правосъдна система, разглеждаща делата на непълнолетни, следва да гарантира тяхното ефективно участие в производството във връзка както с налагането, така и с прилагането на санкции или мерки. Непълнолетните не следва да имат по-малко права и правни гаранции, отколкото предвидените за възрастни правонарушители съгласно общите правила на наказателния процес.

14. Всяка правосъдна система, работеща с непълнолетни следва да взема предвид правата и задълженията на родителите и настойниците и, доколкото е възможно, да ги включва в производството и изпълнението на санкциите или мерките, освен ако това не е в най-добрия интерес на непълнолетния. Когато нарушителят е над определена възраст, участието на родителите и настойниците не е задължително. Членовете на разширените семейства на непълнолетните, както и на широката общественост могат също да бъдат свързани с производството, когато това е уместно.

15. Всяка правосъдна система, разглеждаща делата на непълнолетни, трябва да следва мултидисциплинарен и междуведомствен подход и да бъде интегрирана с по-широки социални инициативи за младежите, за да се гарантира цялостен подход и непрекъснатост на грижите за такива непълнолетни (принципи на участие на общността и непрекъснатата грижа).

16. Правото на непълнолетния на личен живот трябва да бъде напълно зачитано през всички етапи на производството. Самоличността на непълнолетните и поверителната информация за тях и техните семейства, не трябва да бъде предоставяна на лице който не е упълномощен от закона да получава такава информация.

17. Младите пълнолетни правонарушители могат, когато е уместно, да бъдат разглеждани като непълнолетни и да бъдат третирани по съответния начин.

18. Всички служители, работещи с непълнолетни изпълняват важна обществена служба. Техният подбор, специално обучение и условията на труд трябва да гарантират, че те са в състояние да предоставят съответните стандарти за грижа, която отговаря на специфичните нужди на непълнолетните и е в състояние да осигури положителни ролеви модели за тях.

19. Следва да бъдат предвидени достатъчни ресурси и персонал, за да се гарантира, че интервенциите в живота на непълнолетни ще изпълнят своето предназначение.

Липсата на ресурси, никога не може да оправдае нарушаването на човешките права на непълнолетните.

20. Изпълнението на всяка санкция или мярка, следва да бъде подложено на редовен държавен контрол и независим мониторинг.

Б. Обхват и определения

21. За целите на настоящите правила:

21.1. "Непълнолетен правонарушител" означава всяко лице на възраст под 18 години, заподозрян в извършването или което е извършило престъпление. Позоваванията на младежи в тези правила, се считат за позовавания на малолетни и непълнолетни правонарушители, както е дефинирано по-горе;

21.2. "Млад пълнолетен правонарушител" означава всяко лице на възраст между 18 и 21, което е заподозряно или е извършило престъпление и което е обект на тези правила, тъй като той / тя попада в обхвата на разпоредбите на член 17. Позоваванията на млади пълнолетни в тези правила, се считат за позовавания на млади пълнолетни правонарушители, както е дефинирано по-горе;

21.3. "Правонарушение" е всяко действие или бездействие, което нарушава наказателното право. За целите на тези правила това включва всяко подобно нарушение, разглеждано от наказателен съд или друг съдебен или административен орган;

21.4. "Обществени санкции или мерки" означава всяка санкция или мярка, различна от мярка за задържане, която поддържа непълнолетните в общността и е свързана с някои ограничения на тяхната свобода, чрез налагането на условия и / или задължения, и която е осъществявана от органи, определени със закон специално за това предназначение. Терминът обозначава всички санкции, наложени от съдебен или административен орган и всяка мярка, приета преди или вместо решение за налагане на санкция, както и начините за изпълнение на присъдата за лишаване от свобода извън затвор;

21.5. "Лишаване от свобода" означава всяка форма на настаняване в институция с решение на съдебен или административен орган, която непълнолетният няма право да напусне по собствено желание;

21.6. "Институция" означава физическо лице, под контрола на публичните власти, при което непълнолетните живеят под надзора на персонал в съответствие с официалните правила.

22. Тези правила могат да се прилагат и в полза на други лица, държани в същите институции или учреждения като непълнолетни правонарушители.

Част II – Обществени санкции и мерки

В. Правна рамка

23.1. Широка гама от обществени санкции и мерки, коригирани спрямо различните етапи на развитие на непълнолетните, следва да бъде предоставена на всички етапи от процеса.

23.2. Приоритет се дава на санкции и мерки, които могат да имат възпитателно въздействие, както и съставляващи възстановителен отговор на престъпленията, извършени от непълнолетни.

24. Националното законодателство определя следните характеристики на различните обществени санкции и мерки:

а. определение и начин на прилагане на всички санкции и мерки, приложими за непълнолетни;

б. всяко условие или задължение, което е последица от налагането на такава санкция или мярка;

в. случаите, в които се изисква съгласието на непълнолетния преди налагането на санкция или мярка;

г. кои органи са отговорни за налагането, изменението и прилагането на санкция или мярка и съответните им задължения и отговорности;

д. основанията и процедурите, приложими за изменението на наложена санкция или мярка; и

е. процедурите за редовен и външен контрол на работата на изпълнителните органи.

25. За да се отговори на специфичните нужди на непълнолетните, националното законодателство следва да определи:

а. задължението на всеки компетентен орган да обясни съдържанието и целите на правните разпоредби, регулиращи обществените санкции или мерки за непълнолетни правонарушители и, ако е необходимо, да ги разясни на техните родители или настойници;

б. задължението на всеки компетентен орган да се стреми към най-доброто възможно сътрудничество с непълнолетните правонарушители и техните родители или настойници; и

в. на правата на родителите и настойниците на непълнолетни правонарушители, които може да подлежат на обществени санкции или мерки, и възможните ограничения за техните права и задължения по отношение на налагането и прилагането на такива наказания и мерки.

26. Решението за налагане или отмяна на обществена санкция или мярка се взема от съдебен орган или, ако се приема от административен орган, упълномощено от закона, той следва да подлежи на съдебен контрол.

27. В зависимост от напредъка, постигнат от непълнолетния, компетентните органи, когато това е предвидено в националното законодателство, имат право да намалят продължителността на всяка санкция или мярка, да облекчат всяко условие или задължение, предвидено в такава санкция или мярка, или да я прекратят.

28. Правата на непълнолетните лица да се възползват от образование, професионално обучение, физически и психично-здравни грижи, безопасност и социална сигурност, не могат да бъдат ограничавани от налагането или прилагането на обществените санкции или мерки.

29. Всеки път, когато се изисква съгласието на непълнолетните лица или техните родители или настойници за налагането или прилагането на обществените санкции или мерки, такова съгласие следва да бъде информирано и изрично.

30.1. Ако непълнолетните не отговарят на условията и задълженията на наложените им обществени санкции и мерки, това не следва да води автоматично до лишаване от свобода. Където е възможно, променени или нови обществени санкции или мерки следва да заменят предишните.

30.2. Неизпълнението не трябва автоматично да представлява престъпление.

Г. Условия за изпълнение и последици от неизпълнението

Г.1 Условия за изпълнение

31.1. Обществени санкции и мерки следва да бъдат прилагани по начин, който ги прави смислени, колкото е възможно по отношение на непълнолетните и който допринася за тяхното образователно развитие и подобряването на техните социални умения.

31.2. Непълнолетните следва да бъдат насърчавани да обсъждат въпроси, свързани с прилагането на обществените санкции и мерки, както и да комуникират индивидуално или колективно с властите относно тези въпроси.

32. Изпълнението на обществените санкции или мерки, трябва да спазва, доколкото е възможно, съществуващите конструктивни социални мрежи на непълнолетните и отношенията с техните семейства.

33.1. Непълнолетните следва да бъдат информирани по начин и на език, който разбират, за това как ще се реализира обществената санкция или мярка, наложена върху тях и относно техните права и задължения по отношение на нейното прилагане.

33.2. Непълнолетните лица имат право да направят устни или писмени изявления, преди произнасянето на официално решение относно прилагането на обществени санкции и мерки, както и правото да поискат промяна на условията на изпълнение.

34.1. Индивидуални досиета по случаите се изготвят и актуализират от изпълнителните органи.

34.2. Досиетата по случаите трябва да отговарят на следните изисквания:

а. информацията в досиетата по случаите следва да обхваща само въпроси по отношение на наложената обществена санкция или мярка и нейното прилагане;

б. непълнолетните и техните родители или настойници трябва да имат достъп до досието по случая на непълнолетния, доколкото това не нарушава правото на личен живот на трети лица; те имат право да оспорят съдържанието на досието;

в. информацията в досието може да бъде предоставяна само на лица, които имат законно право на това, и всяко оповестяване на информация се ограничава до съдържание, което е от значение за задачата на органа, поискал да получи информацията;

г. след прекратяване на обществената санкция или мярката, досието по случая следва да бъде унищожено или се съхранява в архивите, където достъпът до съдържанието му ще бъде ограничен от правила, осигуряващи гаранции за разкриването на съдържанието им на трети лица.

35. Всяка информация за непълнолетни, дадена на агенции, които предоставят образователни или учебни стажове или лична и социална помощ, следва да бъде ограничена до целта на конкретното разглеждано действие.

36.1. Условието, при които непълнолетни извършват общественополезен труд или сходни задължения трябва да отговарят на стандартите, определени от общото национално законодателство в областта на здравето и безопасността.

36.2. Непълнолетните следва да бъдат осигурени или обезщетени за последиците от инцидент, нараняване и обществена отговорност, произтичаща в резултат на прилагането на обществените санкции и мерки.

37. Разходите за изпълнението по принцип не се поемат от непълнолетните или техните семейства.

38. Връзката между съответния персонал и непълнолетните следва да се ръководи от принципите на образованието и развитието.

39.1. Изпълнението на обществените санкции и мерки трябва да се основава на индивидуални оценки и методи за интервенция, които да са съвместими с доказани професионални стандарти.

39.2. Тези методи следва да бъдат разработени в светлината на резултатите от научните изследвания и най-добри практики в социалната работа, хуманното отношение към младежта и свързаните с тях сфери на дейност.

40. В рамките на дадена обществена санкция или мярка, с цел да се отговори на нуждите на непълнолетните, следва да бъдат приети различни подходи, като работа по съответните казуси, групова терапия, наставничество и дневно присъствие, както и специализирано лечение на различни категории правонарушители.

41.1. Ограниченията на свободата трябва да бъдат пропорционални на обществената санкция или мярка, ограничена до целите, свързани с нея и трябва да се налагат на непълнолетни лица само до степента, необходима за правилното им изпълнение.

41.2. Персоналът, пряко отговорен за изпълнението на обществените санкции или мерки, следва да получи практични и точни указания .

42. Където е възможно, трябва да се поддържа непрекъсната и дългосрочна връзка между персонала, прилагащ обществената санкция или мярка и непълнолетния, дори когато местоживеенето, правния статус или вида на интервенцията на непълнолетния се промени.

43.1. Специално внимание следва да се обръща на подходящи интервенции за непълнолетни от езикови или етнически малцинства и непълнолетни, които са чужди граждани.

43.2. В случай, че има разпоредба за прехвърляне на изпълнението на обществените санкции и мерки, прилагани за непълнолетни, които са чужди граждани, те трябва да бъдат информирани за правата си в това отношение. Необходимо е поддържането на тясно сътрудничество със службите за закрила на детето и съдебните власти с цел да се улесни необходимото съдействие за такива непълнолетни непосредствено след пристигането им в държавата на произход.

43.3. В изключителни случаи, когато непълнолетни, които са чужди граждани, трябва да бъдат експулсирани в държавите им на произход, след изпълнението на обществените санкции и мерки, трябва да се положат усилия да се установят контакти с органите за социално подпомагане в техните държави, доколкото такава контактите са в най-добрия интерес на засегнатите непълнолетни.

44. Непълнолетни следва да бъдат насърчавани да предоставят обезщетение, според най-доброто от техните възможности за щетите или негативните последици, причинени от престъплението, доколкото такава обезщетение е в обхвата на обществените санкции и мерки, на които са подложени.

45. Общественополезният труд не следва да се предприема единствено с цел извличане на печалба.

Г.2 Последици от неизпълнение

46. Непълнолетни и техните родители или настойници трябва да бъдат информирани за последиците от неизпълнението на условията и задълженията на обществените санкции или мерки и правилата, по които ще се разглеждат обвиненията за неизпълнение.

47.1. Процедурите, които трябва да бъдат следвани от органите за докладване или взимане на решение за несъответствие с изискванията на обществените санкции и мерки, следва да бъдат ясно определени.

47.2. Нарушенията на непълнолетните трябва да бъдат записани в личното им досие, но не е задължително да се докладват на органа, оправомощен да вземе решение по въпроса за несъответствието, освен ако националното законодателство предвижда

друго. Такива престъпления могат да бъдат незабавно разгледани чрез дискреционни средства.

47.3. Значително неизпълнение на изискванията незабавно се съобщава в писмена форма на органа, отговорен за вземането на решение за неизпълнение.

47.4. Тези доклади следва да предоставят подробен отчет за начина, по който е настъпило несъответствието, обстоятелствата, при които то е извършено и личното положение на непълнолетния.

48.1. Органът, отговорен за вземане на решение за неизпълнението следва да се произнесе само относно изменението или частична или пълна отмяна на обществената санкция или мярка, след подробно проучване на фактите, изложени пред него.

48.2. Ако е необходимо трябва да бъдат поискани, , психологични или психиатрични оценки или наблюдения, както и доклади от социалните служби.

48.3. Компетентният орган следва да гарантира, че непълнолетните и, където е уместно, техните родители или настойници, имат възможност да проверяват доказателствата за неизпълнение, на които се основава искането за изменение или отмяна и да представят своите коментари.

48.4. Когато се разглежда отмяна или изменение на обществена санкция или мярка, следва надлежно да се вземе предвид степента, до която непълнолетният вече е изпълнил изискванията на първоначалната санкция или мярка, за да се гарантира, че новата или изменената санкция или мярка, все още е пропорционална на нарушението.

48.5. Ако в резултат на неизпълнение, орган, различен от съд отмени или промени обществена санкция или мярка, неговото решение трябва да подлежи на съдебен контрол.

Част III - Лишаване от свобода

Д. Обща част

Д.1. Цялостен подход

49.1. Лишаването от свобода следва да се прилага единствено за целите, за които е наложено и по начин, който не утежнява присъщото за това страдание.

49.2. Лишаването от свобода на непълнолетни, предвижда възможността за предсрочно освобождаване.

50.1. На непълнолетни, лишени от свобода, следва да бъдат гарантирани различни смислени дейности и интервенции по индивидуален цялостен план, чиято цел е прогресия чрез по-малко ограничителни режими и подготовка за освобождаване и реинтеграция в обществото. Тези дейности и интервенции следва да насърчават тяхното физическо и психично здраве, самоуважение и чувство за отговорност и да развиват нагласи и умения, които ще ги възпрат да извършат ново престъпление.

50.2. Непълнолетните следва да бъдат насърчавани да участват в такива дейности и интервенции.

50.3. Непълнолетните, лишени от свобода трябва да бъдат насърчавани да обсъждат въпроси, свързани с общите условия и режим на дейности в институциите и да комуникират индивидуално или, когато е приложимо, заедно с властите относно тези въпроси.

51. С цел да се гарантира непрекъснатостта на грижите, непълнолетните трябва да бъдат подпомагани, от началото и през всеки период на лишаване от свобода, от агенциите, които могат да бъдат отговорни за тях след освобождаването.

52.1. Тъй като непълнолетните, лишени от свобода, са силно уязвими, властите трябва да защитават тяхната физическа и психична неприкосновеност и да насърчават тяхното благополучие.

52.2. Особено внимание трябва да се обърне на нуждите на непълнолетните, които са преживели физическо, психично или сексуално насилие.

Д.2. Институционална структура

53.1. Институциите или секции от институции следва да предоставят набор от съоръжения, с цел да отговорят на индивидуалните нужди на непълнолетните, настанени в тях и конкретната цел на тяхното лишаване от свобода.

53.2. Такива институции следва да осигуряват условия с по-малко ограничителни разпоредби, необходими за защита на сигурността и контрола, да предпазят непълнолетните от самонараняване, както и персоналът, другите или широката общественост.

53.3. Животът в институцията следва максимално да се доближава до положителните аспекти на живота в обществото.

53.4. Броят на непълнолетните в дадена институция трябва да е достатъчно малък, за да се даде възможност за персонализирана грижа. Институциите следва да бъдат организирани в малки звена.

53.5. Институциите за непълнолетни трябва да бъдат разположени на места, които са лесно достъпни и да улесняват контакта между непълнолетните и техните семейства. Те следва да бъдат създадени и интегрирани в социалната, икономическата и културната среда на общността.

Д.3. Настаняване

54. Настаняването на различни категории непълнолетни в институции следва да се ръководи по-специално от предоставянето на най-подходящия тип грижи за техните специфични нужди и защитата на тяхната физическа и психична неприкосновеност и благополучие.

55. Непълнолетните следва да бъдат настанявани, доколкото е възможно, в институции, които са лесно достъпни от домовете им, или в места за социална реинтеграция.

56. Непълнолетни, лишени от свобода, следва да бъдат изпращани в институции с най-малко ограничителното ниво на сигурност, осигуряващо тяхната безопасност.

57. Непълнолетни, които страдат от психични заболявания и които трябва да бъдат лишени от свобода, следва да бъдат настанени в психиатрични здравни заведения.

58. Доколкото е възможно, непълнолетните, а когато е възможно техните родители или настойници, следва да бъдат консултирани относно първоначалното настаняване и при всяко следващо прехвърляне от една институция в друга.

59.1. Непълнолетни не трябва да се държат в домовете за възрастни, а в институции, специално предназначени за тях. В случай, че непълнолетни по изключение са настанени в институция за възрастни, те следва да бъдат настанени отделно, освен когато противното е в техен интерес. Във всички случаи спрямо тях следва да бъдат прилагани настоящите правила.

59.2. Могат да бъдат направени изключения по отношение на изискванията за разделно задържане съгласно условията на под-параграф 1, с цел да се даде възможност на непълнолетните да участват заедно в организирани дейности с лица в институциите за възрастни.

59.3. Непълнолетни, които навършват пълнолетие и младите пълнолетни, следва да бъдат третираны, както ако те биха били непълнолетни, като бъдат настанявани в институции за непълнолетни правонарушители или в специализирани институции за млади пълнолетни, освен ако тяхната социална реинтеграция може да бъде по-добре осъществена в институция за възрастни.

60. Непълнолетните от двата пола обикновено следва да бъдат настанявани в отделни институции или звена в рамките на една институция. Разделянето между непълнолетни младежи и девойки не следва да се прилага в социални или психично-здравни институции. Дори там, където непълнолетните младежи и девойки са държани отделно, те трябва да имат право да участват съвместно в организирани дейности.

61. В рамките на институциите трябва да има подходяща система за оценка, с цел настаняване на непълнолетните според техните образователни нужди, степента на развитието им и тяхната безопасност.

Д.4 Приемане

62.1. Никой непълнолетен не следва да бъде приеман или държан в институция без основателна заповед за задържане.

62.2. При приемането им незабавно следва да бъдат вписани следните данни за съответното непълнолетно лице:

а. информация относно самоличността на непълнолетния и неговите или нейните родители или настойници;

б. причините за задържането и органа, отговорен за това;

в. датата и часа на приемане;

г. опис на личното имущество на непълнолетния, което ще бъде предадено на съхранение;

д. видими наранявания и твърдения за предварително малтретиране;

е. всякаква информация и всеки доклад за миналото на непълнолетния и неговия или нейния образователен ценз и социални нужди; и

ж. при спазване на изискванията на лекарската тайна, всяка информация относно риска от самонараняване на непълнолетния или здравословното му състояние, което е от значение за физическото и психическото благосъстояние на непълнолетния или това на другите.

62.3. При приемането следва да бъдат обяснени правилата на институцията, както и правата и задълженията на непълнолетния, на език и по начин, който непълнолетния разбира.

62.4. Уведомление за настаняването на непълнолетния, информация за режима на институцията и всякаква друга полезна информация следва незабавно да бъде предоставена на родителите или настойниците на непълнолетния.

62.5. Възможно най-скоро след приемането, непълнолетният следва да бъде подложен на медицински преглед, създава се медицински картон и се назначава лечение на всяко заболяване или травма.

62.6. В най-кратък срок след приемането:

а. непълнолетния следва да бъде разпитан и се изготвя първи психологичен, образователен и социален доклад, идентифициращ фактори, свързани с конкретния вид и ниво на грижа и интервенция;

б. Установява се подходящото ниво на сигурност за непълнолетния и ако е необходимо се извършват промени в първоначалното настаняване;

в. освен в случай на много кратки периоди на лишаване от свобода, следва да бъде разработен цялостен план за образователни и обучителни програми в съответствие с индивидуалните характеристики на непълнолетния и да се пристъпи към неговото изпълнение; и

г. при разработването на такива програми следва да бъдат взети под внимание вижданията на непълнолетния.

Д.5. Битови условия

63.1. 18.1 Битовите условия на непълнолетните, и особено условията за спане, трябва да са съобразени със зачитането на човешкото им достойнство, трябва да осигурява,

доколкото е възможно лично пространство, и да отговарят на хигиените и здравословни изисквания, като се обръща необходимото внимание на климатичните условия, в частност площ, кубатура на помещението, осветление, отопление и вентилация. Специфични минимални изисквания по отношение на тези въпроси трябва да бъдат определени в националното право.

63.2. 18.5 Обикновено непълнолетните следва да бъдат настанени за нощуване в индивидуални спални помещения, освен в случаите, когато е за предпочитане да нощуват в общо помещение с други затворници. Непълнолетни следва да бъдат настанявани в общи помещения, само ако помещението е подходящо за тази цел и ако непълнолетните имат съвместимост един с друг. Непълнолетните следва да бъдат консултирани преди да бъдат накарани да споделят спалните места, и могат да посочат, с които те биха желали да ги споделят.

64. Следва да има редовен, ненаатрапчив надзор от страна на персонала на всички помещения за настаняване, особено през нощта, за да се гарантира защитата на всеки непълнолетен. Трябва също да има ефективна система за сигнализация, която може да се използва в случай на извънредни ситуации.

Д.6. Хигиена

65.1. Всички помещения на всяка институция трябва по всяко време да бъдат добре поддържани и чисти.

65.2. 19.3 Непълнолетните следва да имат безпрепятствен достъп до хигиенични санитарни помещения, съобразени с правото на лично уединение.

65.3. Трябва да бъдат осигурени необходимите помещения, където всеки непълнолетен да може да се къпе и взема душ при подходящи за климата температури при възможност всеки ден.

65.4. Непълнолетните са длъжни да поддържат себе си, облеклото си и спалните помещения чисти и подредени, а властите следва да ги научат да го направят и да им предоставят средствата за това.

Д.7. Облекло и спално бельо

66.1. Непълнолетните имат право да носят собствените си дрехи, при условие че те са подходящи.

66.2. На непълнолетни, които нямат подходящи собствени дрехи, институцията следва да осигури подходящо за климата облекло.

66.3. Подходящо облекло е такова, което не е позорящо или унижително и е подходящо за климата и не представлява риск за сигурността или безопасността.

66.4. 20.4 Не следва да се изисква от непълнолетните, получили разрешение да излизат извън институцията, да носят дрехи, които ги идентифицират като лишени от свобода.

67. Всеки непълнолетен следва да разполага с отделно легло и подходящо спално бельо, което трябва да бъде поддържано в добро състояние и сменяно достатъчно често, за да се гарантира неговата чистота.

Д.8. Хранене

68.1. 22.1 На непълнолетните трябва да се осигурява питателна храна, като се взема предвид тяхната възраст, здравословно и физическо състояние, религия и дейностите, които се предприемат в институцията.

68.2. Храната следва да се приготвя и поднася хигиенично в три хранения на ден с разумни интервали между тях.

68.3. 22.5 Непълнолетните, лишени от свобода трябва винаги да разполагат с чиста питейна вода.

68.4. Когато е уместно, на непълнолетните трябва да бъде дадена възможност да се погрижат сами за себе си.

Д.9. Здраве

69.1. Разпоредбите, съдържащи се в международните инструменти за медицински грижи за физическото и психическото здраве на задържаните възрастни са приложими също и за непълнолетните, лишени от свобода.

69.2. Здравето на непълнолетните, лишени от свобода, трябва да бъде защитено в съответствие с признати медицински стандарти, приложими към непълнолетните в свободното общество.

70.1. Особено внимание следва да се обърне на справянето с рисковете за здравето, свързани с лишаване от свобода.

70.2. Следва да бъдат разработени и приложени специални политики за предотвратяване на самоубийство и самонараняване от непълнолетни, особено по време на първоначалното задържане, сегрегацията и други периоди с признат висок риск.

71. Непълнолетните следва да получат здравна профилактика и здравно образование.

72.1. Медицински интервенции, включително и използването на медикаменти, трябва да се прилагат само по медицински причини, а не за целите на поддържане на реда, като форма на наказание. Следва да се прилагат същите етични принципи и принципите на съгласие, уреждащи медицински интервенции в свободното общество. Необходимо е да се съхранява документацията относно всяко медицинско лечение или прилагането на каквито и да е медикаменти.

72.2. Непълнолетни, лишени от свобода, не трябва никога да бъдат подложени на експериментална употреба на наркотици или лечение.

73. Особено внимание се отделя на нуждите на:

- а. младите непълнолетни;
 - б. бременни момичета и майки с новородени деца;
 - в. лица със зависимост от наркотици и алкохол;
 - г. младежи с физически и умствени здравословни проблеми;
 - д. непълнолетни, които по изключение са лишени от свобода, за дълги периоди;
 - е. непълнолетни, които са преживели физическо, психическо или сексуално насилие;
 - ж. социално изолираните непълнолетни; и
- з. други особено уязвими групи нарушители.

74.1. Здравните услуги, предлагани на непълнолетните се считат за неразделна част от мултидисциплинарна програма за грижа.

74.2. С цел да се осигури мрежа за безпроблемна подкрепа и терапия и без да се засяга задължението за професионална тайна, както и ролята на всяка професия, работата на лекарите и медицинските сестри трябва да бъде тясно координирана със социалните работници, психолозите, учителите, другите професионалисти и служители, които имат постоянен контакт с малолетни и непълнолетни правонарушители.

75. Здравеопазването в институциите за непълнолетни не следва да се ограничава до лечение на болни пациенти, но следва да се разпростира и върху социалната и превантивна медицина и надзора на храненето.

Д.10. Дейности, обхванати от режима

Всички интервенции трябва да бъдат замислени така, че да се насърчи развитието на непълнолетните, които трябва да бъдат активно насърчавани да участват в тях.

76.2. Тези интервенции следва да се стремят да отговарят на индивидуалните нужди на непълнолетните лица в съответствие с тяхната възраст, пол, социален и културен произход, етап на развитие и вид на извършеното престъпление. Те следва да бъдат съгласувани с доказани професионални стандарти, основани на резултатите от научните изследвания и най-добри практики в областта.

77. Дейностите, обхванати от режима, следва да бъдат насочени към образование, личностно и социално развитие, професионално обучение, рехабилитация и подготовка за освобождаване. Те могат да включват:

- а. училищно образование;
- б. професионално обучение;
- в. работа и трудова терапия;

- г. обучение за живота в гражданското общество;
- д. социални умения и повишаване на квалификацията;
- е. управление на агресията;
- ж. терапия против пристрастяване;
- з. индивидуална и груповая терапия;
- и. физическо възпитание и спорт;
- к. висше или продължаващо образование;
- к. регулиране на дългове;
- л. програми на възстановителното правосъдие и обезщетение за престъплението;
- м. творчески дейности за свободното време на и хобита;
- н. дейности извън институцията в общността, дневен отпуск и други форми на отпуск;
- о. подготовка за освобождаване и последващи грижи.

78.1. Училищното образование и професионалното обучение, и когато е подходящо, интервенциите за лечение, трябва да имат предимство пред работата.

78.2. Доколкото е възможно, следва да бъдат взети мерки непълнолетните да посещават местните училища и центрове за обучение и други дейности в общността.

78.3. Когато не е възможно за непълнолетни да посещават местните училища или центрове за обучение извън институцията, образованието и обучението следва да се извършва в рамките на институцията, но под егидата на външни образователни и професионални агенции за обучение.

78.4. Непълнолетните следва да имат възможност да продължат своето образование или професионално обучение в условията на лишаване от свобода и тези, които не са завършили задължителното си образование, може да бъдат задължени да го завършат.

78.5. Непълнолетните в ареста, следва да се интегрират в образователната и професионална системата за обучение на държавата, така че след освобождаването си да могат да продължат своето образование и професионално обучение без затруднения.

79.1. Индивидуален план следва да бъде изготвен въз основа на дейностите в правило 77, изброяващо тези, в които непълнолетните следва да участват.

79.2. Целта на този план е да се даде възможност на непълнолетните от самото начало на задържането им да оползотворят по най-добрия начин времето си и да развият умения и компетенции, които да им позволяват да се реинтегрират в обществото.

79.3. Планът трябва да бъде ориентиран към подготовката за освобождаването на непълнолетните възможно най-рано и да даде индикация за подходящите мерки след освобождаване.

79.4. Планът трябва да бъде изпълняван и актуализиран редовно с участието на непълнолетните, съответните външни агенции и доколкото е възможно, на техните родители или настойници.

80.1. Този режим следва да позволява на всички непълнолетни да прекарват колкото може повече часове на ден извън своите спални помещения, колкото са необходими за адекватно ниво на социално общуване. Този период трябва да бъде за предпочитане най-малко осем часа на ден.

80.2. Институцията също така следва да предостави смислени дейности през почивните дни и празници.

81. Всички непълнолетни лишени от свобода, имат право на редовни физически упражнения в продължение на най-малко два часа всеки ден, от които най-малко един час трябва да са на открито, ако времето позволява.

82.1. Институцията трябва да предостави достатъчно работа за непълнолетни, която да бъде стимулираща и да има образователна стойност.

82.2. Работата трябва да бъде адекватно възнаградена.

82.3. Когато непълнолетни участват в работното време в дейности, свързани с режима, те следва да бъдат възнаградени по същия начин, както ако те са работили.

82.4. Непълнолетните следва да получават достатъчни социални осигуровки, подобни на тази, предоставяни в свободното общество.

Д.11. Контакт с външния свят

83. 24.1 На непълнолетните се разрешава да комуникират толкова често, колкото е възможно, чрез писма, телефонни разговори или други форми на комуникация със семействата си, други лица или представители на външни организации, както и да имат редовни свиждания с тях.

84. 24.4 Условието и редът по отношение на свижданията, трябва да позволяват на непълнолетните да поддържат и развиват семейните си отношения по нормален начин, доколкото е възможно и да имат възможности за социална реинтеграция. .

85.1. 24.5 Институционалните власти следва да съдействат на непълнолетните при поддържането на подходящ контакт с външния свят, като им предоставят подходящите средства за това.

85.2. Комуникациите и свижданията може да подлежат на ограничения и контрол, необходими поради продължаващите разследвания по наказателни дела, поддържане на реда, сигурност и безопасност, предотвратяване на престъпления и защита на жертвите на престъпления, като тези ограничения, включително специфични ограничения,

постановени от съдебен орган, трябва да позволяват допустимото минимално ниво на контакт.

85.3. Всяка получена информация, относно смърт или тежко заболяване на всеки близък роднина, следва своевременно да бъде съобщавана на непълнолетния.

86.1. Като част от нормалния режим, непълнолетните имат право на редовни периоди на отпуск, независимо дали под ескорт или самостоятелно. В допълнение, непълнолетните имат право да напуснат институцията по хуманитарни причини.

86.2. Ако редовни периоди на отпуск не са приложими, трябва да се предвиди допълнителни или дълготрайни посещения на членове на семейството или други лица, които могат да имат положителен принос за развитието на непълнолетния.

Д.12 Свобода на мисълта, съвестта и вероизповеданието

87.1. Трябва да се уважава свободата на мисълта, съвестта и вероизповеданието на непълнолетните.

87.2. Институционалният режим трябва да се организира по начин, доколкото практически е възможно, който да позволява на непълнолетните да упражняват вероизповеданието си и да следват убежденията си, да участват в служби или събрания, ръководени от одобрени представители на съответната религия или убеждения, да имат право на свиждания насаме с представителите на съответната религия или убеждения, както и да притежават книги или литература, свързани с тяхната религия или убеждения.

87.3. Непълнолетните не могат да бъдат принуждавани да упражняват религия или убеждения, да посещават служби или събрания, да участват в религиозни церемонии или да имат свиждания с представител на каквато и да е религия или убеждения.

Д.13. Вътрешен ред

Д.13.1. Общ подход

88.1. Вътрешният ред следва да се поддържа чрез създаване на сигурна и безопасна среда, в която се зачитат достойнството и физическата неприкосновеност на непълнолетните и са спазени основните цели на тяхното развитие.

88.2. Особено внимание следва да се отделя на защитата на уязвимите непълнолетни и за предотвратяване на виктимизацията.

88.3. Персоналът следва да разработи динамичен подход към безопасността и сигурността, който се основава на положителни отношения с непълнолетните в институциите.

88.4. Непълнолетни следва да бъдат насърчавани да се ангажират индивидуално и колективно за поддържането на добрия ред в институцията.

Д.13.2 Обиски

89.1. Трябва да съществуват подробни процедури по отношение на обискирането на непълнолетните, служителите, посетителите и помещенията. Ситуациите, при които са необходими обиски, и естеството им се определят в националното законодателство.

89.2. При обиските следва да се зачитат достойнството на засегнатите непълнолетни и, доколкото е възможно, техния личен живот. Обискът на непълнолетни следва да се извършва само от служебно лице от същия пол. Съответните интимни прегледи трябва да бъдат мотивирани с основателно съмнение при един отделен случай и се провеждат само от лекар.

89.3. Посетителите следва да бъдат обискирани само ако съществува основателно подозрение, че те може да притежават нещо, което застрашава безопасността и сигурността на институцията.

89.4. Персоналът следва да бъде обучен да изпълнява ефективно обискиране, като в същото време се зачита достойнството на тези, които са обискирани и техните лични вещи.

Д.13.3 Употреба на сила, физически ограничения и оръжия

90.1. Персоналът не може да използва сила срещу малолетни и непълнолетни, с изключение, в краен случай, при самозащита или в случаи на опит за бягство, в случай на оказване на физическата съпротива на законно разпореждане, пряка опасност от самонараняване, вреда на други хора или сериозно увреждане на имущество.

90.2. Количеството на приложената сила не трябва да превишава минимално необходимата и трябва да се използва за възможно минимално кратко време.

90.3. Персоналът, който има директен досег с непълнолетните, трябва да е обучен на техники, предоставящи минимална употреба на сила при усмиряване на непълнолетни с агресивно поведение.

90.4. Необходимо е да се утвърдят подробни процедури за използването на сила, включително:

- а. различните видове сила, която може да се използва;
- б. обстоятелствата, при които може да се използва всеки вид сила;
- в. членовете на персонала, които имат право да използват различните видове сила;
- г. нивото на правомощия, необходимо преди използването на сила; и
- д. докладите, които се изготвят след употребата на сила.
- е. процесът на разглеждане на докладите, посочени по-горе

91.1. Белезници или усмирители ризи не трябва да се използват, освен в случаите, когато по-малко интензивните форми на употреба на сила са се провалили. Белезници може да се използват, ако са от съществено значение като предпазна мярка срещу

насилствено поведение или бягство по време на прехвърляне. Те трябва да бъдат премахнати, когато непълнолетният се явява пред съдебен или административен орган, освен ако този орган не реши друго.

91.2. Средства за усмиряване не трябва да се прилагат за по-дълго време, отколкото е абсолютно необходимо. Забранява се използването на вериги и окови.

91.3. Начинът на използване на средства за усмиряване се посочва от националното законодателство.

91.4. Изолиране в единични помещения като средство за временно обезопасяване трябва да се използва само по изключение и само за няколко часа и в никакъв случай не може да надвишава двадесет и четири часа. Лекар трябва да бъде уведомен за такава изолация и да получи незабавен достъп до съответния непълнолетен.

92. Персоналът в институциите, в които непълнолетни са лишени от свобода, няма право да носи оръжие, освен ако дадена извънредна оперативна необходимост го изисква. Носенето и употребата на огнестрелно оръжие в социални и психично-здравни институции е забранено.

Д.13.4. Отделяне от съображения за сигурност и безопасност

93.1. Ако в много изключителни случаи конкретен непълнолетен трябва да бъде отделен от другите поради съображения за сигурност или безопасност, това следва да бъде решено от компетентния орган въз основа на ясни процедури, предвидени в националното законодателство, като се уточнява естеството на отделянето, максималната му продължителност и основанията, на които може да бъде наложено.

Такова отделяне подлежи на редовно преразглеждане. В допълнение, непълнолетният може да подаде жалба по отношение на член 121 за всеки аспект на такова отделяне. Лекар трябва да бъде уведомен за такова отделяне и да получи незабавен достъп до съответния непълнолетен.

Д.13.5 Дисциплина и наказания

94.1. Дисциплинарни мерки трябва да се прилагат като последна мярка. Балансираното разрешаване на конфликти и образователно взаимодействие с цел възстановяване на реда трябва да има предимство пред официалните дисциплинарни изслушвания и наказания.

94.2. Като дисциплинарно нарушение може да бъде определено единствено поведението, което представлява заплахата за вътрешния ред, сигурност и безопасност.

94.3. Националното право определя действията или бездействията, които представляват дисциплинарни нарушения, които трябва да бъдат следвани при дисциплинарни изслушвания, вида и продължителността на наказанието, което може да бъде наложено, органът, компетентен да наложи такова наказание и процесът на обжалване.

94.4. Непълнолетни, срещу които има повдигнати дисциплинарни обвинения, трябва да бъдат информирани своевременно и по начин и на език, който разбират относно

естеството на обвинението срещу тях и да се даде достатъчно време и възможности да подготвят защитата си; да имат правото да се защитават лично или с помощта на своите родители или законни настойници или, когато интересите на правосъдието изискват това, чрез правна помощ.

95.1. Дисциплинарните наказания следва да бъдат избирани, доколкото е възможно, заради тяхното образователно въздействие. Те не трябва да бъдат по-тежък от необходимото, съгласно тежестта на нарушението

95.2. Забраняват се колективните наказания, телесните наказания, наказанията чрез затваряне в тъмна килия и всички други форми на нечовешко или унижително наказание.

95.3. Строг тъмничен затвор в килия за наказания не се налага на непълнолетни.

95.4. Сегрегация с дисциплинарна цел следва да бъде налагана само в изключителни случаи, когато други санкции не биха били ефективни. Такава сегрегация трябва да бъде прилагана за определен период от време, който трябва да бъде възможно най-кратък. Режимът по време на такава сегрегация трябва да предоставя съответните човешки контакти, да гарантира достъп до материали за четене и да предложи най-малко един час физически упражнения на открито всеки ден, ако климатът позволява.

95.5. Лекар трябва да бъде уведомен за такава сегрегация и да получи незабавен достъп до съответния непълнолетен.

95.6. Дисциплинарно наказание не следва да включва ограничение на семейните контакти или посещения, освен ако дисциплинарното нарушение не се отнася до тези контакти или посещения.

95.7. Упражненията по реда на Правило 81, не следва да бъдат ограничавани като част от дисциплинарно наказание.

Д.14. Прехвърляне между институции

96. Непълнолетни следва да бъдат прехвърляни, когато първоначалните критерии за настаняването им или по-нататъшното насърчаване на реинтеграцията в обществото могат да бъдат изпълнени по-ефективно в друга институция или когато сериозни рискове за сигурността и безопасността правят такава прехвърляне от съществено значение.

97. Непълнолетни не следва да бъдат прехвърляни като дисциплинарна мярка.

98. Непълнолетни могат да бъдат прехвърляни от един тип институция в друга, ако е предвидено от закона и ако това е разпоредено от съдебен или административен орган, след извършване на подходяща проверка.

99.1. Цялата необходима информация и данни, свързани с непълнолетния следва също да бъдат прехвърлени, за да се осигури приемственост на грижите.

99.2. Условията, при които се транспортират непълнолетни, трябва да отговарят на изискванията за хуманно задържане.

99.3. Анонимността и личния живот на непълнолетните, които се транспортират, следва да бъде уважавана.

Д.15. Подготовка за освобождаването.

100.1. Всички непълнолетни, лишени от свобода, следва да бъдат подпомагани при предприемането на прехода към живот в общността.

100.2. Всички непълнолетни, чиято вина е била определена, следва да бъдат подготвени за освобождаване чрез специални форми на интервенции.

100.3. Подобни интервенции трябва да бъдат включени в индивидуалния план при условията на Правило 79.1 и да бъдат изпълнявани своевременно, преди да бъдат освободени.

101.1. Следва да бъдат взети мерки, за да се гарантира постепенното връщане на непълнолетния към живота в свободно общество.

101.2. Такива стъпки следва да включват допълнителен отпуск, както и частично или условно освобождаване, съчетано с ефективна социална подкрепа.

102.1. От началото на лишаването от свобода на институционалните власти и службите и агенциите, които осъществяват надзор и подпомагане на освободените непълнолетни, трябва да работят в тясно сътрудничество, за да им дадат възможност да се установят отново в обществото, например чрез:

а. подпомагане при завръщането им в семейството или намирането на приемно семейство и като им помагат да развият други социални отношения;

б. намиране на място за настаняване;

в. продължаване на образованието и обучението;

г. намиране на работа;

д. свързването им със съответните агенции за социални и здравни грижи; и

е. предоставяне на парична помощ.

102.2. Представителите на тези служби и агенции следва да получат достъп до непълнолетни, настанени в институции, за да ги подпомогнат при подготовката за освобождаване.

102.3. Тези служби и агенции са длъжни да осигурят ефективно и навременно предварително съдействие, преди предвидените дати на освобождаване.

103. Когато непълнолетните са освободени условно, прилагането на такова условно освобождаване подлежи на същите принципи, които ръководят прилагането на обществените санкции и мерки по отношение на тези правила.

Д.16. Чужди граждани

104.1 Непълнолетни, които са чужди граждани и които трябва да останат в държавата, в която те са задържани, следва да бъдат третираны по същия начин, както и другите непълнолетни.

104.2 Докато не бъде взето окончателно решение относно това дали чуждестранните непълнолетни да бъдат прехвърлени в тяхната държава на произход, те следва да бъдат третираны по същия начин, както и другите непълнолетни.

104.3. Ако бъде взето решение за прехвърлянето им, те трябва да бъдат подготвени за реинтеграция в държавата им на произход. Когато е възможно, следва да има тясно сътрудничество с агенциите за хуманно отношение и правосъдие за непълнолетни, за да се гарантира необходимата помощ за такива непълнолетни непосредствено след пристигането им в държавата на произход.

104.4. Непълнолетни, които са чужди граждани, следва да бъдат информирани за възможността да поискат изпълнението на тяхното лишаване от свобода да бъде изпълнено в държавата им на произход.

104.5. Непълнолетни, които са чужди граждани, имат право на продължителни посещения или други форми на контакти с външния свят, където това е необходимо, за да се компенсира социалната им изолация.

105.1. Непълнолетните, които са чужди граждани, и които са задържани в институции, следва да бъдат информирани без отлагане за правото им да поискат среща и да им бъдат предоставени разумни условия за връзка с дипломатически или консулски представител на тяхната държава.

105.2. На непълнолетни, които са граждани на държави без дипломатически или консулски представителства в страната, както и на бежанци или лица без гражданство, трябва да им бъде разрешен достъп до подобни възможности да контактуват с дипломатически представител на държава, представляваща техните интереси или с национални или международни органи, чиито задачи са да защитават интересите на подобни лица.

105.3. Институционални и органите за хуманно отношение следва да си сътрудничат изцяло с дипломатическите или консулските длъжностни лица, представляващи такива непълнолетни, за да отговорят на техните специфични нужди.

105.4. В допълнение, на чуждестранните непълнолетни, застрашени от експулсиране, трябва да бъдат предоставени правни консултации и съдействие в това отношение.

Д.17. Етнически или езикови малцинства в институциите

106.1. Необходимо е да се предприемат специални мерки за удовлетворяване на нуждите на непълнолетните, принадлежащи към етнически или езикови малцинства.

106.2. Доколкото това е възможно, не трябва да бъде забранявано продължаването в институцията на културните практики на различните групи.

106.3. Езиковите нужди следва да бъдат удовлетворени, като се ползват услугите на компетентни преводачи и следва да бъдат предоставени писмени материали на всички езици, използвани в дадена институция.

106.4. Трябва да бъдат предприети специални мерки за предлагане на езикови курсове за непълнолетни, които не владеят официалния език.

Д.18. Непълнолетни с увреждания

107.1. Непълнолетни с увреждания трябва да бъдат задържани в обикновени институции, в които настаняването е приспособено към техните нужди.

107.2. Непълнолетни с увреждания, чиито нужди не могат да бъдат задоволени в обикновени институции, следва да бъдат прехвърлени към специализирани институции, където тези нужди могат да бъдат посрещнати.

Е. Специална част

Е.1. Полицейския арест, задържане под стража, и други форми на лишаване от свобода преди произнасянето на присъда

108. Всички задържани непълнолетни правонарушители, чиято вина не е била определена от съд, следва да бъдат считани за невинни в извършването на престъпление и режима, на който са подложени, не следва да бъде повлиян от възможността, че те могат да бъдат осъдени за престъпление в бъдеще.

109. Особената уязвимост на непълнолетните по време на началния период на задържане следва да бъде взета под внимание, за да се гарантира, че те са третираны при пълно зачитане на тяхното достойнство и лична неприкосновеност по всяко време.

110. С цел да се гарантира пълната подкрепа за тези непълнолетни лица, те трябва да незабавно да бъдат подпомагани от агенциите, които ще бъдат отговорни при освобождаването им или докато те ще бъдат подложени на санкции с лишаване или нелишаване от свобода в бъдеще.

111. Свободата на такива непълнолетни може да бъде ограничена само до степен, която е оправдана от целта на задържането им.

112. Такива непълнолетни не трябва да бъдат принуждавани да работят или да участват в каквито и да било интервенции или дейности, които непълнолетни в общността не могат да бъдат принудени да предприемат.

113.1. Широк кръг от интервенции и дейности трябва да бъдат на разположение на задържаните непълнолетни, чиято вина не е определена.

113.2. Ако такива непълнолетни са заявили желанието си да участват в интервенции за непълнолетни, чиято вина е била определена, при възможност те следва да получат право на това.

Е.2. Институции за социално подпомагане

114. Институции за социално подпомагане са предимно отворен тип институции и осигуряват настаняване и задържане само в изключителни случаи и за възможно най-кратък срок.

115. Всички институции за социално подпомагане следва да бъдат акредитирани и регистрирани при компетентните държавни органи и да предоставят грижи, които отговарят на необходимите национални стандарти.

116. Малолетни и непълнолетни правонарушители, които са интегрирани с други непълнолетни в институции за социално подпомагане, следва да бъдат третирани по същия начин, както тези непълнолетни.

Е.3. Институции за психично здраве

117. Непълнолетни правонарушители, настанени в институции за психично здраве следва да получават същото третиране като цяло други непълнолетни в подобни институции и същия режим на дейности като други непълнолетни лишени от свобода.

118. Лечението на психични проблеми в тези институции следва да се определя само по медицински причини, трябва да отговаря на признатите и акредитирани национални стандарти, предписани за психично-здравните институции и да се ръководи от принципите, съдържащи се в съответните международни инструменти.

119. Стандартите за безопасност и сигурност в институциите за психично здраве за непълнолетни правонарушители, се определят преди всичко от медицинска гледна точка.

Част IV - Правна помощ и съдействие

120.1. Непълнолетни и техните родители или настойници, имат право на правна помощ и съдействие по всички въпроси, свързани с налагането и прилагането на санкции или мерки.

120.2. Компетентните органи следва да предоставят на непълнолетните разумни условия за получаване на ефективен и поверителен достъп до такива съвети и помощ, включително неограничени и ненадзиравани посещения от юридически съветници.

120.3. Държавата следва да осигури безплатна правна помощ на непълнолетни, техните родители или настойници, когато интересите на правосъдието изискват това.

Част V – Процедури за обжалване. Инспекции и мониторинг

Ж. Процедури за обжалване

121. Непълнолетни и техните родители или настойници трябва да имат достатъчно възможности да подават молби или жалби към органа, отговорен за институцията, в която те са настанени или за обществената санкция или мярката, на която са подложени.

122.1. Процедурите за подаване на молби или жалби следва да бъдат прости и ефективни. Решения по тези молби или жалби следва да бъдат взети своевременно.

122.2. Приоритет следва да се обърне на медиацията и възстановителните решения като средство за решаване на жалби или отговорите на молбите.

122.3. Ако дадена молба или жалба не бъде удовлетворена, непълнолетният и, където е приложимо, родителят или настойника, който ги е подал, трябва да бъдат уведомени за причините. Непълнолетният или, където е приложимо, родителят или настойникът, имат право да обжалват пред независим и безпристрастен орган.

122.4. Такава жалба следва да бъде разглеждана от този орган:

а. по начин, адаптиран към непълнолетните и техните нужди и тревоги;

б. от лица, които имат познания по въпросите, свързани с непълнолетни лица; и

в. на място, възможно най-близо до институцията, където непълнолетният е настанен или където се изпълняват обществените санкции или мерки, на които е подложен.

122.5. Дори когато първоначалната молба или жалба или последващия процес на обжалване е преди всичко в писмен вид, трябва да има възможност непълнолетният да бъде изслушан лично.

123. Недопустимо е наказването на непълнолетни за това, че са подали молба или жалба.

124. Непълнолетни и техните родители или настойници, имат право да търсят правни съвети по отношение на жалби и процедури за обжалване, както и да се възползват от правна помощ, когато интересите на правосъдието изискват това.

3. Инспекции и мониторинг

125. Институции, в които непълнолетни, са лишени от свобода и органите, които прилагат обществените санкции и мерки, подлежат на редовни инспекции от държавен орган с цел да се прецени дали работят в съответствие с изискванията на националното и международното законодателство и разпоредбите на настоящите правила.

126.1. Условието в тези институции и третирането на непълнолетни лишени от свобода, или които са обект на обществени санкции или мерки, трябва да се следят от независим орган или органи, до които непълнолетните трябва да имат конфиденциален достъп, и чиито констатации следва да бъдат направени публично достояние.

126.2. В такъв независим мониторинг трябва да се обърне особено внимание на използването на сила, ограничения, дисциплинарни наказания и други особено рестриктивни форми на третиране.

126.3. Всички случаи на смърт или сериозно нараняване на непълнолетни следва да бъдат разследвани незабавно, енергично и независимо.

126.4. Такива независими контролни органи трябва да бъдат насърчавани да си сътрудничат с тези международни агенции, които имат законно право да посещават институции, в които са настанени непълнолетни, лишени от свобода.

Част VI - Персонал

127.1. Цялостната политика по отношение на персонала, отговорен за изпълнението на обществените санкции и мерки, както и лишаването от свобода на непълнолетни, следва да бъдат определяни в официален документ, обхващащ наемането, подбора, обучението, статута, управленските отговорности и условията на труд.

127.2. Тази политика следва да посочва и основните етични стандарти, които следва да бъдат приети от персонала, работещ с такива непълнолетни и да се съсредоточи върху младежката целевата група, с която се работи. Тя следва да предоставя също така и ефективен механизъм за справяне с нарушенията на етичните и професионални стандарти.

128.1. Следва да има специални процедури по наемане и подбор на персонала, работещ с непълнолетни, като се вземат предвид качествата на характера и професионалните квалификации, необходими за работа с непълнолетни и техните семейства.

128.2. Процедурите за наемане и подбор трябва да бъдат ясно формулирани, прозрачни, справедливи и недискриминационни.

128.3. При наемането и подбора на персонала трябва да се вземе предвид необходимостта да бъдат наемани мъже и жени, с необходимите умения да се справят с езика и културните различия на непълнолетните, за които те са отговорни.

129.1. Персоналът, който отговаря за изпълнението на обществените санкции и мерки, както и за лишаването от свобода на непълнолетни, трябва да получи адекватно първоначално обучение, обхващащо теоретичните и практическите аспекти на тяхната работа, както и да разполагат с насоки, които ще им позволят да имат реалистично разбиране за тяхната конкретна област на дейност, техните практически задължения и етичните изисквания на тяхната работа.

129.2. Професионалната квалификация на персонала следва редовно да бъде подобрявана и развивана чрез непрекъснато обучение, наблюдение и оценка на работата.

129.3. Обучението трябва да се фокусира върху:

а. етичните и основните ценности на съответната професия;

б. националните гаранции и международните инструменти за права и защита на непълнолетните срещу неприемливо отношение;

в. законодателството обхващащо семействата и непълнолетните, психология на развитието, социална и възпитателна работа с непълнолетни;

г. инструкции към персонала за методите на ръководене и мотивиране на непълнолетните, за да спечелят уважението им, и да предоставят на непълнолетните положителен пример за подражание и перспектива;

д. създаване и поддържане на професионални отношения с непълнолетните и техните семейства;

е. доказаните методи за интервенция и добри практики;

в. методите за справяне с разнообразието на съответните непълнолетни; и

з. начините за съвместна работа в мултидисциплинарни екипи, както и с други институции, участващи в третирането на отделните непълнолетни.

130. Персонал, който отговаря за изпълнението на обществените санкции и мерки, както и за лишаването от свобода на непълнолетни, трябва да бъде достатъчно многоброен, за да изпълнява ефективно своите разнообразни задължения и да включва достатъчен набор от специалисти, които да отговарят на нуждите на непълнолетните при грижата за тях.

131.1. Персоналът обикновено следва да бъде наеман на постоянен трудов договор.

131.2. Подходящи доброволци трябва да бъдат насърчавани да допринасят за дейностите с непълнолетни.

131.3. Органът, който отговаря за изпълнението на санкции или мерки, има отговорността да гарантира, че са изпълнени изискванията на настоящите правила, дори когато в процеса на изпълнение са включени други организации или лица, независимо дали получават възнаграждение за услугите си, или не.

132. Персоналът следва да бъде нает по начин, който осигурява непрекъснатост в третирането на непълнолетните.

133. Служителите, които работят с непълнолетни трябва да имат подходящи условия на труд и заплащане, които са съизмерими с характера на тяхната работа и съпоставими с условията на другите, заети в подобни професионални дейности.

134.1. С цел да се повиши ефективността на сътрудничеството между служителите, които работят с непълнолетни в общността и в институциите за лишаване от свобода, трябва да бъде насърчавана възможността за тези две групи да бъдат командирани или да извършват обучение за работа в друго заведение.

134.2. Бюджетните ограничения, не следва да водят до командироването на лица, които не притежават необходимата квалификация.

Част VII - Оценка, изследвания, работа с медиите и обществеността

I. Оценка и изследвания

135. Санкциите и мерките, предназначени за непълнолетни трябва да бъдат разработени въз основа на научни изследвания и научна оценка.

136.1. За тази цел, следва да бъдат събирани сравнителни данни, които позволяват да бъде оценен успеха и неуспеха на битовите и обществени санкции и мерки. Тази оценка следва да обърне внимание на степента на рецидиви и причините за тях.

136.2. Данни следва да се събират също и за личните и социалните обстоятелства на малолетните и непълнолетните, като и за условията в институции, където могат да бъдат настанявани непълнолетни.

136.3. Властите са отговорни за събирането и съпоставянето на статистическите данни по начин, който би позволил сравнения на регионална и друга основа.

137. Криминологичните изследвания върху всички аспекти на третирането на непълнолетни от независими органи, следва да бъдат насърчавани чрез предоставянето на финансова подкрепа и достъп до данни и институции. Резултатите от изследването следва да бъдат публикувани, също и когато е поръчано от националните органи.

138. Изследването следва да зачита неприкосновеността на личния живот на непълнолетните и да отговаря на стандартите на националното и международното право за защита на данните.

II. Работа с медиите и обществеността

139.1. Медиите и обществеността следва редовно да получават фактическа информация за условията в институциите за лишаване от свобода на непълнолетни и за предприетите стъпки за изпълнение на обществените санкции и мерки за непълнолетни.

139.2. Медиите и обществеността следва да бъдат информирани за целта на обществените санкции и мерки и лишаването от свобода на непълнолетни, както и относно работата на персонала, който ги прилага, с цел насърчаване на по-доброто разбиране на ролята на тези санкции или мерки в обществото.

140. Отговорните органи трябва да бъдат насърчавани да публикуват редовни доклади за развитието на институциите за непълнолетни и за прилагането на обществените санкции и мерки.

141. Медиите и отделни граждани, които имат професионален интерес към въпроси, свързани с непълнолетни, следва да имат достъп до институциите, в които са настанени непълнолетни, при условие, че са защитени неприкосновеността на личния живот и другите права на тези непълнолетни.

Част VIII - Актуализиране на правилата

142. Настоящите правила следва да бъдат актуализирани редовно.